

MLJEKARSTVO

MJESEČNIK UDRUŽENJA MLJEKARSKIH PODUZEĆA HRVATSKE

God. I.

ZAGREB, PROSINAC 1951.

Broj 3.

PROIZVODNJA MLIJEKA NA POLJOPRIVREDNIM DOBRIMA HRVATSKE

Kad su god. 1946. formirana državna poljoprivredna dobra u Hrvatskoj, nije se moglo ni govoriti o pravom stočarstvu, pa ni o muznoj stoci na njima. Državna su dobra uglavnom nastala tako, da su zemlju dobivala od zemljišnog fonda agrarne reforme s malo ili ništa goveda i sa slabim stočnim nastambama. Upućena su bila dakle, da sama nabave rasplodna goveda. Nabavka je vršena od privatnika i stočarskih udruga. Kako nije bilo dobrog materijala, morao se nabavljati ponajviše prosječan materijal, a često i stoka ispod prosjeka. Glavno načelo bilo je, da staje ne budu prazne.

Nije samo stoka bila slabe kvalitete, već su i nastambe bile vrlo loše, a stočna hrana, od početka pa par godina dalje, bila je slama, kukuruzovina, malo sijena i nešto krepke hrane (posije, krmna smjesa i t. d.).

Razumije se, da je i proizvodnja mlijeka morala biti malena.

Prvih godina rad se sastojao u tome, da se ispita valjanost (proizvodnost) svake pojedine krave, pa da se lošija grla, kojih je bilo mnogo, izluče iz rasploda. Po tome se vlastitim priplodom, pa dobrim uzgojem i čuvanjem pomlatka nastojalo dobiti dobro stado konsolidirane produkcije.

Poljoprivredna dobra donekle su u tom uspjela, no još ih čeka mnogo truda, dok ne dobiju veća stada visoke produkcije.

U Slavoniji dominira simentalac, koga su poljoprivredna dobra mogla nabaviti, dok u Lici i Primorju, koja su područja mnogo stradala za vrijeme rata i opljačkana, nije bilo ni stoke dovoljno, a nema ni izgrađenog pasminskog tipa goveda, već su tamo križanci raznih pasmina (buše, pinzgavca, montafonca, oberintalca i t. d.). Jašno je, da je stoga stočni materijal na planinskim dobrima bio slabiji, te još ni danas nisu formirana stada rasplodnih goveda, osim donekle u Vrani (Dalmacija). Zadaća bit će stoga na planinskim dobrima idućih par godina, da krenu istim putem kao i ostala državna dobra, t. j. vlastitim uzgojem, boljom hranidbom i držanjem, pa selekcijom da uzgoje određeni što proizvodniji tip govečeta, koji će odgovarati prilikama Krasa.

Na poljoprivrednim dobrima — ne računajući »Belje« imamo po pasmini goveda svih kategorija: simentalske pasmine i u tipu te pasmine oko 86%, buša i križanaca iste pasmine oko 6% grla, istočno-frizijske pasmine (dobivene od UNRRE) oko 4%, i montafonske pasmine oko 4%.

Kako vidimo, pretežno imamo simentalca. To je pasmina, u koje su svojstva dosad na dobrima najbolje stabilizirana, jer se ženske plotkinje već 4 go-

dine uglavnom pripuštaju pod dobre bikove te pasmine. Nadalje su kod simentalca kontrolom mužnosti (i ako ne na svim dobrima), pa formiranjem selekcijskih stanica na nekim dobrima postignuti dobri rezultati, te imamo grla, koja bi uz dobru njegu i ishranu davala na godinu i 3—4.000 lit. mlijeka.

Ubuduće osnovat će se selekcijske stanice za simentalca, koje bi opskrbljene svim, što je potrebno za razvitak, bile matice, odakle bi se ostala dobra i SRZ opskrbljivale dobrim rasplodnim materijalom.

S obzirom na proizvodnost, buša i njezini križanci (sivosmede goveče) nalaze se na dobrima Like i Primorja u početnom stadiju. Buša je kupljena od privatnika, dok je na poljoprivrednom dobru Vrana bilo nešto grla otprije. Buša će se moći odgojiti za veću mliječnost, ali taj put bit će dulji nego kod simentalca, koji je u proizvodnim svojstvima (mlijeko, meso) već izgrađen.

Istočno-frizijsko goveče dobiveno je od UNRRE poslije rata. Kako se pokazalo kao dobro mliječno govedo (ima krava, koje daju i preko 4.000 litara mlijeka, a teške su do 400 kg), zadržat će se u čistoj gojdbi i donekle umnožiti.

Kao što se iz svega vidi, u uzgoju goveda na državnim poljoprivrednim dobrima treba još mnogo uraditi. Od najvažnijih mjera, da se poveća proizvodnja, treba: popraviti uzgoj, dobavljati najbolju stočnu hranu i valjano je pripremati, bolje držati (timariti) stoku, kontrolirati proizvodnju svakog pojedinog grla od poroda pa dalje, a na osnovu toga i iskorišćenja hranе izlučivati lošija grla odnosno odabirati najbolja (plus varijanata) za daljnji uzgoj.

Izvrše li se sve navedene mjere, bit će i mliječnost krava bolja. Na poljoprivrednim dobrima (osim »Belja«) dobiveno je

godine 1947.	prosječno po kravi	1.200	litara mlijeka		
" 1948.	" " "	1.454	" "		
" 1949.	" " "	1.606	" "		
" 1950.	" " "	1.936	" "		

Vidimo, da se količina mlijeka po jednoj kravi od godine do godine penje: od god. 1947. do god. 1950. povećala se po jednoj kravi za 33%.

Jasno je, da količina mlijeka po jednoj kravi ne zadovoljava i da bi trebala biti veća, no zato je prijeko potrebno izvršiti mjere, koje su naprijed opisane.

Od navedene količine mlijeka preko $\frac{1}{3}$ upotrebljava se za ishranu teladi, oko 35% prodaje se na tržištu, a oko 29% prodaje se radnicima na samim dobrima.

S obzirom na veliku potražnju trebat će na tržištu povećati količinu mlijeka. Upoređo s time će se za telad, koja siše, osigurati soja, bob, grašak, grah, laneno sjeme, dobri ostali koncentrat i t. d.

Gašparec Franjo.

DA LI VODIMO DOVOLJNU BRIGU O SNIŽAVANJU CIJENA I TROŠKOVA U NASEM PODUZECU?